

РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, професора,
професора кафедри інформаційних систем і програмування
Лесі Леонідівни Макаренко
на дисертаційну роботу **БЛІНОВСЬКОЇ Ренати Ігорівни** на тему
**«Формування професійної іншомовної компетентності фахівців морської
галузі засобами цифрових технологій»**, подану на здобуття наукового
ступеня доктора філософії з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за
спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»

Актуальність теми дослідження. Інтеграція України у світовий морський простір та жорсткі вимоги Міжнародної морської організації (ІМО) до безпеки судноплавства ставлять високі вимоги до якості підготовки сучасних моряків. Ключовим фактором безпеки та ефективної комунікації на морі є вільне володіння професійною англійською мовою. Водночас, стрімка цифровізація освітнього процесу та морської галузі в цілому вимагає нових підходів до навчання. Використання цифрових технологій (віртуальних симуляторів, спеціалізованих платформ, мобільних додатків) створює унікальні можливості для занурення майбутніх фахівців морської галузі в іншомовне професійне середовище. З огляду на об'єктивну потребу розв'язання суперечності між високими міжнародними стандартами щодо комунікативної готовності моряків та необхідністю оновлення інструментарію її забезпечення, тема дисертаційного дослідження Р. І. Бліновської набуває особливої ваги. Дослідження, присвячене формуванню професійної іншомовної компетентності фахівців морської галузі засобами цифрових технологій, є надзвичайно своєчасним, концептуально обґрунтованим, соціально та науково затребуваним, і, безперечно, актуальним для розвитку сучасної педагогічної науки.

Структура та обсяг дисертації. Робота побудована логічно і складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Текст ілюстровано таблицями та рисунками.

Зокрема, у першому розділі «Теоретичні засади формування професійної іншомовної компетентності фахівців морської галузі засобами цифрових технологій» здійснено ґрунтовний аналіз наукової літератури,

розкрито вимоги ІМО до мовної підготовки моряків та висвітлено специфіку морського англомовного дискурсу; у другому – «Технологічне забезпечення процесу формування професійної іншомовної компетентності фахівців морської галузі» – презентовано авторську педагогічну модель, де дослідниця пропонує дидактично виважену систему застосування інтерактивних платформ для відпрацювання комунікативних навичок; у третьому – «Експериментальна перевірка дієвості структурно-функціональної моделі формування професійної іншомовної компетентності фахівців морської галузі в умовах цифровізації» описано хід і результати педагогічного експерименту, що підтверджує ефективність розробленої цифрової методики.

Схвальної оцінки заслуговує логіка й зміст здійснення дослідно-експериментальної роботи; підходи до збору даних, їх аналіз і синтез; зіставлення даних та результатів; підготовка та представлення інформаційного матеріалу експерименту; побудова узагальнень. Зокрема, проведене в ході формувального етапу педагогічного експерименту дослідження засвідчило дієве зростання кількісно-якісних показників виконання завдань із виявлення сформованості професійної іншомовної компетентності майбутніх фахівців морської галузі ЕГ, порівняно з КГ.

У висновках дисертанткою узагальнено результати дослідження, що відображають поетапне формування професійної іншомовної компетентності майбутніх фахівців морської галузі шляхом впровадження в освітній процес структурно-функціональної моделі формування досліджуваного феномену та педагогічних умов.

Висновки дисертації відповідають поставленим завданням та логічно завершують теоретичне, методичне та практичне дослідження, що характеризується як науковою, так і практичною значущістю.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що в дослідженні авторкою по-перше, теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель формування професійної іншомовної компетентності фахівців морської галузі із застосуванням цифрових технологій; по-друге, уточнено сутність поняття «професійна іншомовна компетентність фахівців морської галузі» як інтегративної здатності до фахової комунікації з використанням морської лексики та цифрових баз даних; по-третє, удосконалено критерії та показники оцінювання рівнів сформованості

іншомовної компетентності моряків, а також подальшого розвитку набули методи організації іншомовної підготовки курсантів-моряків через впровадження сценарійно-орієнтованих тестів.

Теоретичне та практичне значення дослідження.

Теоретичне значення полягає в розширенні концептуальних засад лінгводидактики та педагогіки щодо синергії мовної підготовки та цифрових технологій. Практичне значення є високим: авторкою розроблено навчально-методичне забезпечення, зокрема систему сценарійно-орієнтованих англomовних тестів. Як свідчать матеріали роботи, розроблений інструментарій охоплює перевірку професійної граматики (Past Continuous, Future Perfect Passive у контексті суднових робіт), лексики, логіки дій за правилами COLREGs та навичок професійного перекладу (комунікація в зоні SAR). Ці матеріали є готовим інструментом для використання у морських закладах вищої освіти.

Ступінь обґрунтованості й достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації Р. І. Бліновської підтверджується результатами дослідження, здійсненого дисертанткою, і загалом не викликають сумніву. Основні положення та висновки, сформульовані в дослідженні, достатньо переконливо аргументовані, оскільки їх основою є міцне теоретико-методологічне підґрунтя, зокрема: вирішення авторкою низки наукових завдань, що сприяло реалізації мети дослідження, та відповідність структурно-логічної схеми дослідження визначеній меті: кожен наступний розділ чи підрозділ органічно пов'язаний із попереднім та доповнює його; використання широкої джерельної бази за темою дослідження.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях.

Заслуговує схвалення географія і повнота висвітлення основних результатів дослідження, представлених у 10 публікаціях (4 – одноосібні); з них – 1 публікація в зарубіжних виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних *Scopus* та *Web of Science*; 6 публікацій у фахових виданнях України з педагогіки, 2 праці апробаційного характеру, що опубліковані в збірниках матеріалів конференцій та 2 праці, що додатково

відображають результати дослідження. Кількість публікацій відповідає вимогам МОН України.

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота Бліновської Ренати Ігорівни на тему «*Формування професійної іншомовної компетентності фахівців морської галузі засобами цифрових технологій*» виконана згідно із вимогами Міністерства освіти і науки України. Текст дисертації викладено державною мовою, логічно та послідовно.

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення здобутих Р. І. Бліновською результатів, слід назвати деякі ***дискусійні положення***, а також висловити окремі побажання:

по-перше, аналізуючи педагогічний потенціал цифрових технологій, авторці варто було б глибше висвітлити питання балансу між віртуальною комунікацією та «живим» спілкуванням в аудиторії, тобто розвиток «soft skills», оскільки робота в замкненому просторі судна вимагає високого рівня емоційного інтелекту та міжособистісної взаємодії, що складно сформувати виключно цифровими засобами;

по-друге, описуючи критерії сформованості професійної іншомовної компетентності, дисертантці доцільно було б більш детально розкрити специфіку оцінювання усного мовлення (Listening & Speaking) в умовах цифрового середовища, оскільки наведені приклади тестів більшою мірою орієнтовані на читання, граматику та письмовий переклад;

по-третє, у роботі згадується використання хмарних та онлайн-платформ, однак специфіка морської професії передбачає тривале перебування в рейсах з обмеженим або дорогим доступом до інтернет-ресурсів. На нашу думку, потрібно було б згадати про можливості адаптації розроблених цифрових матеріалів для офлайн-використання з метою неперервної самоосвіти фахівців морської галузі.

Однак висловлені зауваження не стосуються базового змісту роботи і не зменшують її наукової значущості та загального позитивного враження від кваліфікаційної наукової праці. Загалом позитивна оцінка є незмінною.

Загальний висновок

Всебічний аналіз поданої роботи дає змогу стверджувати, що дисертація *Ренати Ігорівни Бліновської «Формування професійної іншомовної компетентності фахівців морської галузі засобами цифрових технологій»*, що кваліфікаційна наукова праця відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» і затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року № 44 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка, *Бліновська Рената Ігорівна*, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент –

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри інформаційних систем
і програмування Українського державного
університету імені Михайла Драгоманова

